

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет аудіовізуального мистецтва

Кафедра мистецтвознавства

Силабус

навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

освітньо-професійна програма

«Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)
спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»
галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

2024 рік

Силабус склала

доцент кафедри мистецтвознавства, кандидат філософських наук, доцент
Тетяна БРАГІНА

Мова навчання – українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри мистецтвознавства

Протокол № 1 від _28_ серпня 2024 р.

Завідувач кафедри мистецтвознавства

 Владлена ЛИСЕНКОВА

Зміни до силабусу оновлено на засіданні кафедри мистецтвознавства

Протокол № 8 від _27_ листопада 2024 р.

Завідувач кафедри мистецтвознавства

 Владлена ЛИСЕНКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету аудіовізуального мистецтва

Протокол № _2_ від «_29_» серпня 2024 року

Голова ради факультету АВМ Наталія МАРХАЙЧУК

Зміни до силабусу оновлено на засіданні ради факультету аудіовізуального мистецтва

Протокол № _5_ від «_28_» листопада 2024 року

Голова ради факультету АВМ Наталія МАРХАЙЧУК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

1.	Назва дисципліни	Філософія
2.	Викладач	 <p>Брагіна Тетяна Михайлівна https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/sm/r/r_b_g.html</p>
3.	Контактні дані викладача (роб. тел., емейл)	<p>Брагіна Тетяна Михайлівна tetiana_brahina@xdak.ukr.education braginat058@gmail.com 099 258 0797</p>
4.	Інформація про консультації / дні занять	<p>Графік консультацій є гнучким, за попередньою домовленістю зі здобувачем / Дні занять згідно з розкладом https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/rozklad/rozklad.html</p>
5.	Логіка вивчення Курсу	<p>Пререквізити: Навчальний курс «Філософія» є одним з базових гуманітарних курсів, котрий надає здобувачам можливість узагальнити знання про світ і людину, сутність творчого процесу. У навчальній роботі студентів важливими засобами пізнання є теорія як форма осягнення сутності предмету пізнання, а також метод як спосіб, шлях досягнення цієї сутності. Саме ці основні засоби в узагальненому вигляді мають бути осмислені і слугувати настановами в оволодінні професійними знаннями майбутніми фахівцями.</p> <p>Постреквізити: Вивчення курсу «Філософія» є однією із передумов ефективної творчої діяльності, надасть змогу певною мірою уникнути помилок у визначенні стратегій майбутньої професії, алгоритмізації основних етапів творчого шляху, верифікації отриманих результатів.</p>

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

«Філософія» – навчальна дисципліна, яка в контексті розуміння філософії як всезагальної теорії сущого і всезагального методу його дослідження, поглиблює теоретико-методологічну підготовку майбутніх фахівців з означеної спеціальності. Окрім цього філософія як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у студентів культури мислення, розширенню світогляду, здібностей до самоконтролю та самореалізації.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета - забезпечити глибоке засвоєння студентами специфіки філософського осягнення дійсності, володіння теоретичними і методологічними основами науково-дослідницької

діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

1. усвідомити специфіку філософського знання у порівнянні з іншими загальноосвітніми і спеціальними знаннями, відмінні риси філософського світогляду у порівнянні з іншими історичними формами світогляду;
2. поглибити знання про центральні проблеми філософської думки, базові філософські поняття та категорії, які є необхідними для сучасного універсального способу мислення;
3. систематизувати знання про філософські течії, напрями, періоди, національні особливості філософського мислення;
4. засвоїти зміст таких основних понять онтології та гносеології, як буття, матерія, свідомість, розум, об'єкт, суб'єкт, чуттєве, логічне, інтуїція, істина, практика, емпіричне, теоретичне;
5. виявити специфіку пізнання у різних сферах духовної рефлексивної діяльності: побутово-практичній, ігровій, міфологічній, художній, філософській, релігійній, науковій;
6. поглибити знання про пізнання як творчий процес, акцентувати увагу на таких його аспектах, як свідоме і несвідоме у творчості, творча інтуїція, інсайт, евристика, етапи і структура творчого процесу;
7. розширити уявлення про теорію і метод та їх співвідношення у пізнанні, про методологію як вчення про методи та систему методів наукового пошуку;
8. систематизувати знання про рівні філософської методології в системі наукового знання, сформулювати уявлення про класифікацію та систематизацію методів в науці, співвідношення філософських, загальнонаукових і конкретно-наукових методів у пізнанні;
9. усвідомити основний зміст діалектики як всезагальної теорії суцього й всезагального методу його дослідження і вивчення, ознайомитись з альтернативами діалектики, що склалися в історії пізнання;
10. формувати культуру філософського мислення.
11. орієнтація здобувача вищої освіти на постійний саморозвиток та готовність до самостійного освоєння й примноження знань протягом усієї професійної діяльності.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК10. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчовиробничій сценічній діяльності.

СК11. Здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні.

ПРН 09. Співвідносити мистецькі ідеї і твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПРН 15. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури і мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований

критичний аналіз творів сценічного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.

ПРН 21. Презентувати результати професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	обов'язкова навчальна дисципліна	
Формат курсу	денна /заочна форми навчання, 4 семестр	
Обсяг курсу	кількість кредитів - 3	
	денна	заочна
	загальна кількість годин	
	90	
	аудиторних	
	30	10
	лекційні	
	18	6
	семінарські	
	12	4
самостійна робота		
60	80	
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Проектор мультимедійний, проекційний екран, лазерний презентер. У разі освітнього процесу онлайн - Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education	
Форми, види навчальних занять та методи навчання	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекції / семінарські заняття Методи: - <i>за джерелом передавання та сприйняттям здобувачами навчальної інформації:</i> словесні, наочні, практичні методи; - <i>за логікою передавання та сприйняттям здобувачами навчальної інформації:</i> індуктивні та дедуктивні методи; - <i>за стимулюванням навчально-пізнавальної діяльності:</i> методи стимулювання пізнавальних потреб та інтересів, методи стимулювання обов'язку та відповідальності. дискусії, проблемні обговорення, групові дискусії.	
Поточний контроль	Поточне оцінювання за кожним завданням в межах тем. Оцінюються і завдання, виконані в аудиторії / онлайн: усне опитування, конспектування філософських джерел, семінарські доповіді, виконання практичних завдань, завдання з самостійної роботи	
Підсумковий контроль	Екзамен	
Політика курсу*	Умовами опанування навчальної дисципліни є: - систематичне виконання усіх поставлених завдань; - дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); - дотримання академічної доброчесності (інформація	

щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html;

- «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html);

- запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – («Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb2_2.pdf);

- невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks_2.pdf);

визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_2_3.pdf);

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
II КУРС								
IV семестр								
Розділ 1. Історія філософії як основа філософсько-методологічної культури								
Тема 1. Філософія, її походження, проблематика та функції	4	2		2	4	2		2
Тема 2. Філософія Стародавності	6	2		4	6			6
Тема 3. Філософія Середньовіччя. Філософські ідеї в культурі Київської Русі	2			2	2			2
Тема 4. Західноєвропейська філософія Відродження	4		2	2	4			4
Тема 5. Філософсько-гуманістична думка українського Ренесансу	4			4	4			4
Тема 6. Західноєвропейська філософія Нового часу та Просвітництва	2			2	2			2
Тема 7. Києво-Могилянська академія і філософія Просвітництва	2			2	2			2
Тема 8. Німецька класична філософія, її вплив на вітчизняну філософську думку	14	2	2	10	14	2		12
Тема 9. Виникнення нових філософських вчень у XIX ст.	4			4	4			4
Тема 10. Українська філософія XIX-XX ст. у контексті світової філософської думки	6	2		4	6			6
Тема 11. Сучасна світова філософія. Діалог філософських доктрин	4	2		2	4	2		2
Разом за розділом 1	52	10	4	38	52	6	0	46
Розділ 2. Основні проблеми сучасної філософії								
Тема 12. Онтологія як вчення про буття	4	2		2	4		2	2
Тема 13. Матерія, її основні атрибути та рівні самоорганізації	2			2	2			2
Тема 14. Матеріальні і духовні виміри буття людини. Свідомість і несвідоме.	4	2		2	4			4
Тема 15. Суспільство, історія. Суб'єкт історичного процесу.	2			2	2			2
Тема 16. Суспільне виробництво	4		2	2	4			4

людського буття								
Тема 17. Людина як вольова істота. Свобода, вибір, цінності	2			2	2			2
Тема 18. Діалектика як вчення про розвиток і спосіб філософствування	4	2		2	4			4
Тема 19. Діалектика процесу пізнання. Гносеологічна функція філософії	6	2	2	2	6		2	4
Тема 20. Філософія як методологія пізнання	2			2	2			2
Тема 21. Філософія культури. Культура і цивілізація	4		2	2	4			4
Тема 22. Філософія про місце людини у Космосі. Глобальні проблеми сучасності	4		2	2	4			4
Разом за розділом 2	38	8	8	22	38		4	34
Всього за IV семестр	90	18	12	60	90	6	4	80

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль:

- усне / письмове опитування – 16 балів - 16 тем по 1 балу;
- доповідь на семінарському занятті 18 балів – 6 тем по 3 бали;
- виконання самостійної роботи – 26 балів – 22 теми по 1 /2 бали

Підсумковий контроль

Екзамен (тести) – до 40 балів

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Розділ 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
2	2	2	4	2	2	2	4	2	2

Розділ 2												Екзамен	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	40	100
2	2	2	2	2	5	2	2	5	2	5	5		

Рейтингова оцінка з дисципліни та її переведення в оцінки за національною шкалою і шкалою ECTS здійснюється згідно з Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХДАК.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Хід виконання роботи	Рекомендована література	Кількість балів
Розділ 1. Історія філософії як основа філософсько-методологічної культури			
Семінарське №1 Західноєвропейська філософія Відродження	Характерні ознаки Ренесансного світогляду. Гуманізм, його основні ідеї. Натурфілософія, її боротьба зі схоластиком. Філософія періоду Реформації	1, 2, 9, 10, 11, 16	3
Семінарське №2 . Німецька класична філософія, її вплив на вітчизняну філософську думку.	Становлення німецької класичної філософії. Філософські системи І.Канта, Г.Гегеля, Л.Файербаха. Взаємозв'язок німецької класичної та української філософії.	1, 2, 9, 10	3
Розділ 2. Основні проблеми сучасної філософії			
Семінарське заняття №3 Суспільне виробництво людського буття.	Поняття «Суспільне виробництво». Структура суспільного виробництва. Діалектика матеріального і духовного у суспільному виробництві.	4, 6, 7, 8, 17	3
Семінарське заняття №4 Філософія культури. Культура і цивілізація.	Культура як предмет філософського аналізу. Культура та цивілізація. Співвіднесення понять. Проблеми сучасного буття культури.	4, 6, 7, 8, 17	3
Семінарське заняття №5 Діалектика	Пізнання як предмет філософського аналізу.	4, 6, 7, 8, 11, 14, 17	3

процесу пізнання.	Чуттєве і раціональне пізнання. Проблема істини у пізнанні.		
Семінарське заняття № 6 Філософія про місце людини у Космосі. Глобальні проблеми сучасності.	Філософія про місце людини в Космосі. Глобальні проблеми сучасності.	4, 6, 7, 8, 17	3
			18

10. ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Філософський світогляд
2. Філософська думка від античності до ХХ ст.
3. Тенденції розвитку сучасної філософії
4. Властивості матерії
5. Проблеми філософської антропології
6. Свідоме та несвідоме в філософії
7. Гносеологічна проблематика в філософії
8. Діалектика як вчення про розвиток
9. Проблематика соціального в філософській думці
10. Сучасне суспільство в проблемному полі філософії культури і філософії цивілізації

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СЕМЕСТРОВОГО ТЕСТУВАННЯ

1. Філософія як специфічний вид знання.
2. Предмет філософії.
3. Рівні філософського знання.
4. Основні функції філософії.
5. Філософія в сфері культури.
6. Людиномірна сутність філософії.
7. Філософія і світогляд.
8. Структура світогляду.
9. Специфіка філософського світогляду.
10. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, науковий та філософський.
11. Головні філософські школи стародавньої Індії.
12. Філософія у стародавньому Китаї.
13. Періодизація філософії стародавньої Греції та Риму.
14. Мілетська школа мислителів.
15. Анаксагор про проблему єдності сущого.
16. Етичний раціоналізм Сократа. Сократичні школи.
17. Атомістична концепція Левкіппа-Демокріта.
18. Філософські погляди Платона.
19. Філософія Аристотеля.
20. Специфіка елліністично-римської філософії.
21. Релігійний характер філософської думки Середньовіччя.
22. Філософські погляди А. Августина.
23. Середньовічна схоластика. Реалізм та номіналізм.
24. Філософія Ф.Аквінського.
25. Антропоцентризм епохи Ренесансу.
26. Пантеїзм і діалектика як специфічні риси натурфілософії Відродження.
27. Філософія Т.Мора, Т.Кампанелли.
28. Західноєвропейська філософія Нового часу.

29. Філософія Ф.Бекона.
30. Філософські погляди Р.Декарта.
31. Філософія Просвітництва.
32. Енциклопедизм (XVIII ст.).
33. Філософські ідеї Вольтера.
34. Філософські погляди Ж.Ж.Руссо.
35. Загальна характеристика класичної німецької філософії.
36. І.Кант: два періоди творчості.
37. Філософська система Г.Гегеля.
38. Антропологічна філософія Л.Фейєрбаха.
39. Марксистська філософія. Основні ідеї матеріалістичного розуміння історії.
40. Марксистська концепція людини та свободи.
41. Критика раціоналістичної традиції класичної філософії. Виникнення ірраціоналізму.
42. Відношення до розуму і науки в філософії XX ст.
43. Характеристика школи "Філософія життя"(Ф.Ніцше, Г.Зіммель, О.Шпенглер).
44. Позитивізм і неопозитивізм.
45. Прагматизм – один з провідних філософських напрямків в Великобританії і США.
46. Екзистенційна філософія.
47. Феноменологія.
48. Проблеми значення, мови, розуміння в структуралізмі та герменевтиці.
49. Еволюція релігійної філософії у XX ст.
50. Філософський зміст фрейдизму.
51. Становлення філософської думки в Київській Русі.
52. Філософія в Києво-Могилянській академії.
53. Філософія Г.Сковороди.
54. Філософські погляди учасників Кирило-Мефодіївського товариства.
55. Філософія П.Куліша.
56. Філософські погляди П.Юркевича.
57. Філософська позиція М.Драгоманова.
58. Філософські роздуми Д.Чижевського.
59. Філософські погляди В.Вернадського.
60. Філософська категорія "буття". Форми буття.
61. Поняття матерії, його історичний генезис.
62. Рух, простір, час як філософські категорії.
63. Проблема свідомості у філософії.
64. Сутність самосвідомості.
65. Проблема несвідомого.
66. Пізнання як предмет філософського осмислення.
67. Сутність суб'єкту і об'єкту та їх взаємодія у пізнанні.
68. Чуттєве та раціональне пізнання, їх характеристика.
69. Вчення про істину.
70. Сутність сенсуалізму, раціоналізму та емпіризму.
71. Гносеологія і агностицизм.
72. Практика, її роль у пізнанні.
73. Наука як специфічна форма людської діяльності.
74. Структура наукового пізнання.
75. Методи наукового пізнання, їх класифікація.
76. Результати наукової діяльності.
77. Діалектика як вчення про універсальні зв'язки, зміни і розвиток.
78. Діалектика як спосіб філософування.

79. Зміст діалектики: принципи, категорії, закони.
80. Філософські аспекти походження людини.
81. Проблеми людського буття (смерті і безсмертя, сенсу буття, свободи).
82. Соціокультурна обумовленість поняття "природа".
83. Суспільство як система.
84. Поняття "суспільне виробництво". Структурні елементи суспільного виробництва.
85. Духовне життя суспільства.
86. Суспільна свідомість. Основні форми суспільної свідомості.
87. Проблема цінностей у філософії.
88. Філософія про прогрес і регрес у суспільстві.
89. Цивілізація і культура.
90. Глобальні проблеми сучасності.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна

1. Буслинський В.А. Історія філософії. – Львів: Новий світ, 2007. – 220с.
2. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В. Історія філософії. – К: Либідь, 2001. – 408 с.
3. Вандишев В.М. Філософія: екскурс в історію вчень і понять. – К: Кондор, 2006. – 474 с.
4. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І. Курс лекцій з філософії. – К: Вид-во Європейського університету, 2005. – 422 с.
5. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії. – К: Либідь, 2004. – 488 с.
6. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: навч. посібник. – К: Центр учбової літератури, 2007. – 416 с.
7. Григор'єв В.Й. Філософія: навчальний посібник. – К: ЦНЛ, 2004. – 248 с.
8. Зарудний Є.О. Філософія. – К: Кондор, 2007. – 202 с.
9. Кремень В.Г., Афанасенко В.С., Волович В.І. Історія філософії: підручник. – Харків: Прапор, 2003. – 768 с.
10. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К: Книга, 2005. – 528 с.
11. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: підручник. – К: Книга, 2006. – 432 с.
12. Табачковський В., Булатов М., Хамітов Н. Філософія: світ людини: курс лекцій. – К: Либідь, 2004. – 432 с.
13. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К: Україна, 2001. – 512 с.
14. Щерба С.П. Філософія: підручник. – К: Кондор, 2007. – 452 с.

Допоміжна

15. Губерський Л.В., Приятельчук А.О., Бойченко І.В. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення). – К: Знання, 2009. – 624 с.
16. Присухін С.І. Навчальний посібник. – Ч.1.: Історія світової та української філософії у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях. – К.: КНЕУ, 2006. – 208 с.
17. Присухін С.І. Навчальний посібник. – Ч.2.: Система філософії у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях. – К.: КНЕУ, 2006. – 168 с.
18. Тарасенко М.Ф., Русін М.Ю., Бичко А.К. Історія філософії України. Хрестоматія. – К: Либідь, 1993. – 560 с.
19. Філософія: хрестоматія / Автор-упорядник С.І. Присухін. – К.: КНЕУ, 2011. – 352 с.